

Синод УГКЦ: ДОЗВОЛЬМО БОГОВІ ЗЦІЛЮВАТИ НАС ЩОДЕННО, ДОЛАЮЧИ СИЛОЮ БОЖОЇ ЛЮБОВІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ

24.07.2024 р.

У синодальному посланні владики УГКЦ звертають увагу на численні глибокі рани на душі й тілі українського народу, які завдала і щоденно завдає війна. Серед них смерті і каліцтва українців, тягар родин, які хоронять своїх загиблих, доглядають поранених, розшукують зниклих безвісти, розділяють посттравматичний синдром ветеранів, розлучення, розірвані сім'ї, розкидані по світу члени родин. Архиєреї заохочують часто приступати до Таїнств зцілення, якими є Сповідь, Пресвята Євхаристія та Єлеопомазання.

«Ми й надалі прагнемо приділяти нашим сім'ям особливу душпастирську увагу. Закликаємо душпастирів і всю спільноту вірних піклуватися про родини загиблих і всіх, хто поруч із нами страждає, відчувається самотнім чи покинутим», – йдеться у синодальному [посланні](#).

«Часто приступаймо до Таїнства Сповіді та не вагаймося нести всі наші рани, недуги і хвороби до милосердного Господа – Лікаря душ і тіл – у Таїнстві Єлеопомазання. Саме в цих Таїнствах, які Церква називає Таїнствами зцілення, наш Спаситель і Господь бажає огорнути нас своєю милосердною любов'ю та вилити на наші зболені душі й серця цілющий бальзам своєї благодаті. Дозвольмо Йому це зробити! Дозвольмо Йому зцілювати нас щоденно, долаючи силою Божої любові наслідки війни і відновлюючи нас до нової надії та нового життя», – закликають єпископи.

«Це нове життя – це життя Христа розп'ятого і воскреслого в нас, яке являє себе світові в наших вчинках милосердної і співчутливої любові. Тож серед усіх випробувань і страждань наших днів не опускаймо рук, а продовжуймо творити добро всім, а передусім "рідним у вірі" (пор. Гал. 6, 10), нашим стражденним братам і сестрам на рідних землях, в Україні», – просить Синод Єпископів УГКЦ.

[Департамент інформації УГКЦ](#)

В УГКЦ ВСТАНОВЛЕНО ВІДЗНАКУ ДЛЯ СВЯЩЕНОСЛУЖИТЕЛІВ – ОРДЕН БЛАЖЕННОГО СВЩМЧ. ОМЕЛЯНА КОВЧА

25.07.2024 р.

Єпископи Української Греко-Католицької Церкви під час синодальних засідань затвердили Статут та вигляд Ордену блаженного священномученика Омеляна Ковча.

Постійний Синод УГКЦ на 6 (77) сесії, яка проходила у Чернівцях 12–15 грудня 2023 року, прийняв рішення: *«Поблагословити встановлення Ордену блаженного священномученика Омеляна Ковча та доручити преосв. вл. Богданові Дзюраху опрацювати Положення цього Ордену».*

Орден встановлений на запити про нагородження священнослужителів УГКЦ – дияконів, священників та єпископів за видатні заслуги у їхньому служінні.

Для чого ще одна церковна відзнака?

«Будь-яка ідея зароджується від певних постатей. Постаць блаженного священномученика Омеляна Ковча є без перебільшення героїчною, і заслуговує на те, щоб її надалі популяризували. Ми знаємо, що у нас існує Відзнака блаженного священномученика Омеляна Ковча, яку було встановлено для того, щоб вшанувати осіб та інституції, які діють у дусі цього нашого великого ісповідника та подвижника віри. Лауреатами переважно є миряни, представники різних народів, професій, релігій та Церков.

Натомість новостворений Орден Блаженного священномученика Омеляна Ковча буде служити відзначенню серед нашого греко-католицького духовенства осіб, які є взірцями ревного душпастирства, повні самопожертви та любові до Бога і до ближнього.

Такі священнослужителі своїм життям показують, що дух отця Омеляна Ковча надалі живе і діє у нашій Церкві, а сам Блаженний священномученик Омелян продовжує надихати щораз то нові покоління греко-католицьких душпастирів.

До речі, цього року випадає 15-річчя з дня проголошення Блаженного Омеляна Ковча покровителем греко-католицьких душпастирів. І це була ще одна спонuka для встановлення ордену на його честь. Ми сподіваємося, що відзнака буде виразом всецерковного визнання зусиль і ревності наших заслужених священників та дияконів, а з іншого боку, стане і для нагороджених і для усіх інших священнослужителів пригадкою і заохотою ще краще виконувати свої священничі обов'язки», – розповідає владика Богдан Дзюрах.

Яким критеріям повинен відповідати кандидат?

Під час Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, який цьогоріч відбувався у Марійському духовному центрі «Зарваниця» упродовж 2–12 липня, владика затвердили Статут щодо цього ордену. Також із запропонованих для розгляду трьох ескізних пропозицій був обраний стиль та зовнішній вигляд ордену.

Відповідаючи на запитання про критерії обрання священнослужителів для вручення цієї нагороди, владика Богдан зазначив, що це регулює прийнятий Статут. «Священнослужитель повинен втішатися авторитетом і повагою як церковного середовища, так і мати пошану від людей ззовні Церкви; повинен відзначатися ревністю у душпастирстві, яка відобразиться в його активності щодо реалізації програми *"Жива парафія – місце зустрічі із живим Христом"*. Тобто, де би священник не був, він повинен ревно проповідувати Боже Слово, проводити катехизацію, повинен бути вірним у особистій молитві і побожно відправляти літургійні богослужіння. Він також повинен вміти організувати, де би він не був, соціальне служіння у спільноті і сам бути прикладом харитативного служіння та любові до ближнього», – виокремлює певні критерії єпископ.

Критерії самого Омеляна Ковча

Цікавим фактом є те, що насправді певні критерії, передбачені в Статутах Ордена, встановив сам священномученик Омелян Ковч. «Значна частина критеріїв, яким має відповідати кандидат до нагородження, ми подаємо на основі іспиту сумління, який робив собі сам Блаженний Омелян. В своїй книжечці "Чому наші від нас утікають" він залишив перелік запитань, з якими, мабуть щовечора, він ставав на молитву перед Господом, оцінюючи своє священниче життя і служіння. То ж для нас було чимось самозрозумілим і логічним, щоб включити зміст більшості з тих запитань до переліку якостей, що ними повинен відзначатися кандидат до нагороди», – продовжує далі владика Богдан.

«Був сином і священником одного народу, загинув на землі другого народу, бо рятував синів і дочок третього народу», – в цих словах кардинала Любомира Гузара коротко історія життя Омеляна Ковча, людини, що була гарячим патріотом свого краю, але разом з тим зуміла піднятися над національними упередженнями.

Текст та світлина: «Історична правда»

Постійно зростати у священничому служінні

«Звичайно, що коли намагатися знайти особу, яка б відповідала усім переліченим критеріям, – підкреслює апостольський екзарх, – то можна

побачити перед собою ідеальний образ священника. Правдоподібно, не всі будуть доростати до цього ідеального образу у повній мірі, втім ці критерії мають служити конкретними дороговказами, на які усі ми повинні орієнтуватися. Окрім того, при поданні кандидатури на відзнаку цим орденом слід врахувати специфіку служіння даного священника. До прикладу, якщо священник здійснює служіння медичного капелана в лікарні, то він не може відповідати деяким специфічним критеріям, яким повинен відповідати душпастир на парафії чи капелан у війську. Тож той, хто подає, – а це будуть члени Синоду Єпископів – мають дуже багато простору для того, щоб диференційовано підходити до оцінювання і пропонування кандидатів.

За словами єпископа, також треба остерігатися небезпеки масового поширення ордену, адже у такому разі станеться певна інфляція його цінності.

Омелян Ковч під час навчання в Римі.

Текст та світлина: «Історична правда»

Коли відбудеться перше нагородження?

Перше нагородження цим орденом ще не заплановано. Адже, як розповів владика, з одного боку, потрібно виконати певні технічні завдання, зокрема виготовити сам орден. А з іншого боку, треба дати час членам Синоду для того, щоби вони оглянулися довкола себе у своїх єпархіях і знайшли відповідних кандидатів. *«До підбору перших кандидатів слід підходити особливо відповідально, адже вони будуть для нас певним орієнтиром,*

якщо можна так сказати, певною планкою, якою буде поставлено рівень функціонування в Церкві цієї нагороди», – підкреслив архиєрей.

«Остаточно, я переконаний, що кожен із нас, священників, якщо він ревний і повний Божого духа, не шукає людських нагород, але орієнтується передусім на Божу славу, на спасіння власної душі, на духовне добро людей, яким він служить. Можливо, саме така його постава буде ще одним із критеріїв у відборі. Той, хто цієї нагороди не шукає, не бажає, буде найкращим кандидатом на цю нагороду, бо у його поставі виявляється цілковита безкорисливість і чистота наміру та благородство дій», – мовив на завершення владика Богдан Дзюрах.

Довідка

Отець Омелян (Еміліан) Ковч – священномученик Української Греко-Католицької Церкви, Праведник народів світу. Греко-католицький священник, що все своє життя присвятив допомозі ближньому. Будучи капеланом в Українській галицькій армії, завжди перебував із вояками на передовій, щоб підтримати їх морально та й фізично. На парафіях, де він служив, одразу брався за організацію громадського та культурного життя парафіян. Проводив прощі та евхаристійні здвиги [собори] навіть у час радянської окупації.

Був активним у суспільно-політичному житті українців, за що неодноразово переслідувався польською, радянською і нацистською владами. Під час одного із своїх ув'язнень написав книгу – «Чому наші від нас втікають». Під час нацистської окупації допомагав євреям, врятував більше десятка осіб, зокрема відомого белзького рабина Арона Рокеаха.

Його допитували у тюрмі на Лонцького у Львові, де вимагали визнання вини і відмови від подальшого хрещення євреїв, а також відмови від протестів і засудження дій нацистської влади. За свої дії був ув'язнений і відправлений до концтабору Майданек, де й загинув та був спалений в крематорії.

27 червня 2001 року у Львові папа Римський Іван Павло II проголосив його блаженним мучеником разом з іншими мучениками Греко-Католицької Церкви.

[Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ;
світлини: Департамент інформації УГКЦ та «Історична правда»

Синод УГКЦ: Дозвольмо Богові зцілювати нас щоденно, долаючи силою Божої любові наслідки війни.....	1
В УГКЦ встановлено відзнаку для священнослужителів – Орден блаженного свщмч. Омеляна Ковча.....	2
Випуск 59 «Хроніки періоду великої війни».....	9
Підтримайте розвиток освіти в Україні	10
У Німеччині відбувся літургійно-музичний практикум.....	11
Колективна стійкість, зцілення та зростання – в УКУ відбувся Всеукраїнський форум за участі провідних експертів.....	12
В сім'ї вольній, новій	17
У Софії Київській відбувся вже шостий випуск військових капеланів ЗСУ	23
«Скажи мені, якою є твоя молитва, і я скажу тобі, яким ти є християнином», – Блаженніший Святослав	25
«Бажаємо вам бути апостолом єдності», – Глава УГКЦ до нового Мукачівського єпископа	26
Глобальна Церква потребує глобального університету, – ректор УКУ на Синоді єпископів УГКЦ	27
Героями стають звичайні люди, які здатні подолати страх, – історик Олег Турій.....	30
Сарепті виповнилось 40 років	41
Християнський табір в центральному деканаті.....	42
Владика Богдан Дзюрах: «Вчімося від сотників сьогодення сильної та живої віри, з якої проросте велике дерево надії».....	43
Владика Богдан у Нідерландах очолив похорон отця-редемпториста	46

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
смівість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владика, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

Випуск 59 «Хроніки періоду великої війни»

Автор: Александер Малаховський

ПІДТРИМАЙТЕ РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ

29.06.2024 р.

«Втеча з країни – це втеча від своїх мрій, могил, вулиць... Я хочу подякувати, що ви залишаєтеся в Україні і з Україною. Те, що ми допомагаємо освіті, означає, що у нас точно є майбутнє. Це допоможе нам вижити, розквітнути», – Ірма Вітовська, заслужена артистка України, промовиця благодійного «Перелазу», благодійниця УКУ.

Кілька тез із промови Ірми Вітовської на благодійному «Перелазі» на підтримку студентів та викладачів УКУ:

- Зло вміє спокушати. Воно ловить багатьох людей. Але правда допомагає. Знання допоможуть нам вижити. Інвестуйте в те, що між вухами, воно завжди допоможе нам вижити, як би важко не було.
- Традиція меценатства, допомоги в Україні має багатолітню історію – якби наші меценати раніше не інвестували у освіту, я не знаю, чи ми могли б вижити, будучи постійно у боротьбі за право держави.
- Зараз велике вікно можливостей для України. Українська мова присутня в музеях світу, український прапор – у світі. Ми вибиваємо і виборюємо собі дорогу. Ми і наші діти маємо вплинути та зробити все, щоб європейські підручники не мали більше російських наративів про Україну. Маємо витіснити нас з погляду російських окулярів на нас.
- Чому я обрала допомагати УКУ? Моя любов починається з емоції, зі спілкування зі студентами. Коли я приїхала в УКУ – побачила цей заклад, викладачів, молодь... УКУ стимулює мене шукати будь-який спосіб знайти ресурси здійснити обрану для себе місію. Коли віддаєш, приємно відчувати, що ти є частиною цілісного творення чогось великого. Хай це буде заохотою для вас давати ще більше!

Підтримайте розвиток освіти в Україні! [Підтримайте УКУ](#)

Джерело: УКУ/ФБ

У НІМЕЧЧИНІ ВІДБУВСЯ ЛІТУРГІЙНО-МУЗИЧНИЙ ПРАКТИКУМ

30.06.2024 р.

28–30 червня в Бамберзі відбувався літургійно-музичний практикум «Добре воно прославляти Господа». Подію організував літургійний центр «ПЕРЕДАННЯ» (м. Львів) у співпраці з Літургійною комісією Апостольського екзархату для українців східного обряду в Німеччині та країнах Скандинавії. У практикумі взяло участь понад 60 осіб: регенти, дяки, члени хорів і співочих формацій із різних греко-католицьких парафій Німеччини та Скандинавії.

У вітальному слові до учасників програми владика Богдан Дзюрах, апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії, наголосив на важливості та потребі формування автентичності літургійного обличчя Церкви й високому покликанні служіння співців для громади вірних.

Програма літургійно-музичного практикуму пропонує вивчення, вдосконалення і поглиблення теоретичної бази знань та практики співу Божественної Літургії. Зокрема, учасники брали участь у спільній молитві, навчаннях, дискусіях, практичних моделюваннях, вечірніх майданчиках та інших активностях. Для ефективності навчального процесу під час практичних занять організатори програми поділили учасників на три групи: регенти, дяки і члени крилосних груп зі співцями початківцями.

Варто наголосити, що значна частина учасників практикуму – це особи з різних регіонів України, які влилися в духовне тіло української Церкви в Німеччині та Скандинавії після повномасштабного вторгнення і стали її активними членами.

Програму провадила група викладачів з України та Німеччини, а також організаційна команда літургійного центру «ПЕРЕДАННЯ», які поділилися досвідом, знаннями і навиками та запропонували моделі літургійного оновлення на парафіях у царині співу.

Спеціально для першого модулю було підготовлено літургійно-музичний збірник «Божественна Літургія св. Йоана Золотоустого», який в подальшому доповнюватиметься. Перший навчальний модуль, якому передували онлайн-зустрічі, – це щойно початкова фаза праці в царині співу.

Варто зазначити, що програма передбачає тримодульну систему, яка відбуватиметься влітку, весни і в лютому наступного року. Про місця проведення подальших модулів буде повідомлено додатково. Окрім цих модулів, передбачена «міжсесійна присутність». Її мета – продовження навчального процесу у формі підготовки відеоматеріалів, індивідуальних консультацій, онлайн-занять і дискусій.

Джерело: [Департамент інформації УГКЦ](#); [ukrainische-kirche.eu](#)

КОЛЕКТИВНА СТІЙКІСТЬ, ЗЦІЛЕННЯ ТА ЗРОСТАННЯ – В УКУ ВІДБУВСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ ЗА УЧАСТІ ПРОВІДНИХ ЕКСПЕРТІВ

01.07.2024 р.

В Українському католицькому університеті 1 липня відбувся Всеукраїнський форум «Коллективна стійкість, зцілення та зростання». Захід зібрав представників з різних галузей: освіти, культури, медицини, реабілітації, ментального здоров'я, управління та громадського сектору. Ціль форуму – збудувати містки між різними спільнотами, щоб через комунікацію та взаємодію разом шукати шлях, яким йтиме країна до формування української стійкості і подолання викликів війни.

Конференцію організував Український католицький університет у партнерстві з Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», ініційованою першою леді Оленою Зеленською, та Координаційним центром з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України.

«Стійкість не можна вколоти як вакцину, або видати усім, як пігулку. Але стійкість можна розвинути, підтримувати, "прокачувати". Стійка нація починається з конкретної людини. Тому наше завдання – створити умови для її розвитку, для реалізації всіх потенційних талантів і можливостей. Послуги мають дійти до кожного українця, до кожної громади. Важливо не просто створювати сервіси, а й інвестувати в просвіту, долати стигму», – звернулася онлайн до аудиторії **Олена Зеленська**.

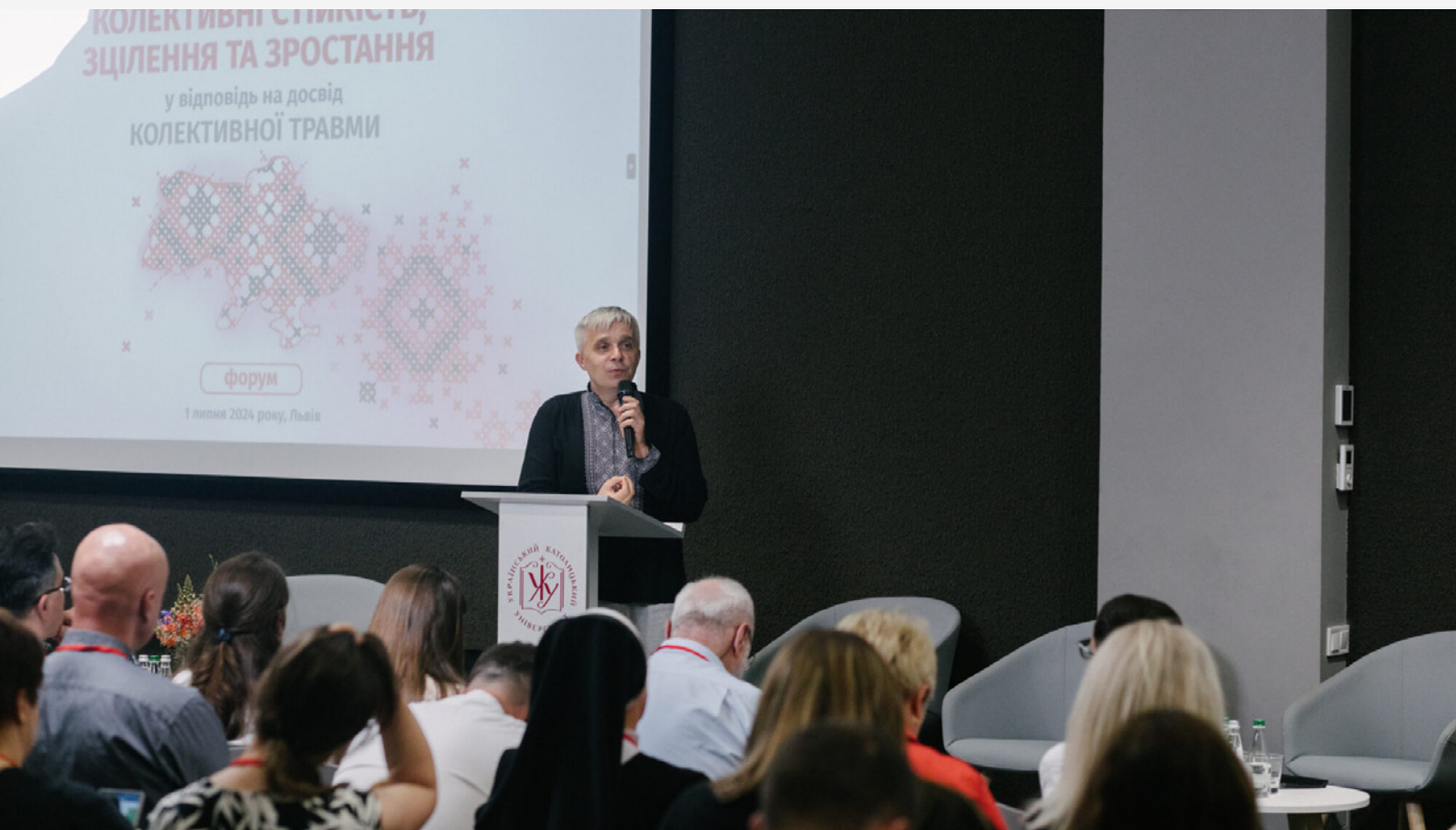
Президент УКУ митрополит **Борис Гудзяк** розпочав свій виступ зі слів подяки і закликав учасників плекати людські стосунки, бути уважними один до одного. Він також наголосив на тому, що молитва і терапія мають працювати разом над загоєнням ран війни.

«Людина, яка перебуває в мережі добрих стосунків і відчуває любов, – вона процвітає, має життестійкість, світло і може витримати багато випробувань. Коли ми ізольовані, думаємо, що нас не цінують, то ми ховаємося, ображаємось і страждаємо. Тому мережа стосунків між нами – це матриця, де є життя. Ми рухаємось: визнаємо проблему, менше боїмося, менше стигматизуємо і в цьому є наша надія», – зазначив митрополит Філадельфійський.

За підтримки першої леді України Олени Зеленської, УКУ долучився до розробки Всеукраїнської програми з ментального здоров'я, яку активно впроваджують на різних рівнях. Ця ініціатива передбачає зміну парадигми піклування про психічне здоров'я українців. Зокрема, важливо, щоб фахову допомогу та підтримку отримували не лише люди, які мають встановлений діагноз, а й ті, які переживають складні психологічні стани (депресії, стреси, інші психологічні розлади). Ця програма також є шляхом до формування української стійкості.

«Людська природа – життестійка. Ми можемо воскресати з попелу, і після цього воскресіння починаємо сяяти. Щоб знайти те, що робить нас незнищеними і прекрасними, маємо йти дорогою зцілення. Нам треба бути "травмомудрим" суспільством, плекати стосунки любові, співчуття, розуміння. Важливо творити спільноти, щоб поруч були люди, які готові огорнути любов'ю і мудрістю. В людині є незвідана глибина, бо наші джерела невичерпні. Час копати глибоку криницю, щоб знаходити силу, яка буде жити наше процвітання і відродження», – звернувся до учасників форуму співорганізатор заходу, психотерапевт, дитячий психіатр, директор Інституту психічного здоров'я УКУ та Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії **Олег Романчук**.

Олег Романчук, психотерапевт, дитячий психіатр, директор Інституту психічного здоров'я УКУ

Керівниця Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету міністрів України **Оксана Збітнєва** розповіла про дані досліджень психологічного стану українців. За статистикою, 77% опитаних респондентів сьогодні перебувають у стані стресу, але за фаховою допомогою звертається лише 9%.

Тому люди потребують різних сервісів підтримки на різних рівнях та знати, як і де отримати допомогу та пережити складні часи у колі спільноти. Вона також зазначила, що досвід війни неможливо вилікувати, з ним треба вчитись жити.

Оксана Збітнєва, керівниця Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету міністрів України

За словами експертів, травми війни мають відлуння навіть на ті покоління, які народились після конфлікту. Тому виклики ментального здоров'я з нами надовго.

Але в умовах невизначеності краще справляється не той, хто сильніший, а той, хто гнучкіший. Промовці розповідали про власний досвід пережиття горя та свої рецепти подолання травм війни. [...]

Учасники також обговорювали досвід та вплив травм минулого на ментальне здоров'я нації.

«Ми ще більше відчуємо поняття стійкості, коли зіставимо його з поняттям самостійності і незалежності. Стійкість – це усвідомлення того, що ми тримаємо і що нас тримає. Ми тримаємо небо нашої ментальності, українськості, а нас тримає наша земля і любов до Батьківщини. Стійкість не є штивною, треба мати здатність гнутися, щоб не зламатися. Нам важливо інтегрувати науку про стійкість у систему освіти – просвітити наших людей. Освіта – це не тільки знання, а світло, яким люди освічуються. Це шлях, від якого людина за назвою, стає людиною за сенсом», – зауважив **Андрій Содомора**, письменник та перекладач. [...]

«Ціль війни – знищити українців, а тих, хто погодиться бути "руськими", перетворити на "руських". Наша справа – усвідомлено творити власну ідентичність. Від ідеї конкуренції треба йти до ідеї солідарності.

Ми повинні будувати суспільство кооперації і вчити всіх розпізнавати травми війни. Якщо ми виробимо таку культуру розпізнання травми, то станемо толерантним суспільством», – каже Роман Кечур, психіатр, психотерапевт, кандидат медичних наук, керівник програми «Психологія» в УКУ. [...]

«Важлива риса нашої колективної ідентичності – відсутність єдиної колективної ідентичності. Ми дуже різні і до ідеалу далеко. Але коли 75–80% громадян мають спільне уявлення про минуле, сучасне і майбутнє, якщо є такий консенсус – цьому народу нічого не страшно. Ми йдемо до цього вже 30 років. Можливо, сьогодні наше суспільство будує не етноцентричну, а політичну, громадянську націю, але вона має обов'язково бути українською. Бо те, що всередині – важливо. Форма України – громадянська нація, а зміст – традиції і релігія. Треба зберігати і плекати все це разом. Ми на шляху...», – поділився своїми міркуваннями **Йосиф Зісельс**, дисидент, громадський діяч.

У формуванні колективної стійкості важливу роль відіграє культура. Сьогодні в Україні відбувається своєрідна революція у культурній сфері. Україномовний контент переважає в інформаційному просторі, книжковий ринок зріс удвічі за час повномасштабної війни, а квитки у театр купити майже неможливо. «Культура – це пов'язка, яку накладаєш на рану цілого народу. Це те, що нас зцілює», – зауважив психотерапевт **Олег Романчук**. Тому плекання культури у часі війни – це також інструмент для піклування про ментальне здоров'я нації. [...]

Дисидент та політв'язень радянських часів, радник ректора УКУ **Мирослав Маринович** говорив про дві протилежні якості українців: героїзм та «хробачливість», останню ми живимо своїми маленькими гріхами. Він закликав плекати цінності, щоб позбутись радянського впливу і оздоровити суспільну мораль: «Ніщо не прив'язує нас так міцно до минулого як стара система цінностей. Упродовж понад 30 років незалежності більшість країни надавала перевагу інтересам, а цінності відсувалися в бік. Однак саме безоглядне відстоювання цінностей приносило нам перемогу. На майданах була довіра, самопожертва була безумовною, і вони перетворювалися на оази любові, солідарності та молитви. З цінностями не завжди виграєш битви, але остаточну перемогу здобудеш безумовно».

Серед учасників дискусійної панелі був ветеран, випускник УКУ, доктор східно-церковних наук **Олег Цуньовський**, який отримав на фронті важке поранення. Чоловік поділився досвідом відновлення та щоденними труднощами людини з протезуванням. Військовий закликав щодня боротись та працювати, щоб жити: «Я вже був в пеклі, залишається лише жити. Ми не готували себе до того, що так буде. Але я зіткнувся з цим і треба щось робити, зайняти себе чимось. Бо коли людина зайнята, вона не має часу думати про дурниці. Треба бути впертим, поставити собі мету».

Марина Круть, українська співачка та бандуристка розповіла про втрату близької подруги, посестри по життю, відомої госпітальєрки Ірини Цибух, яка загинула у травні цього року:

«За кілька місяців до смерті Ірини, я отримала від неї повідомлення – це було прощання. Вона дуже детально описала, як потрібно провести її в останню путь. Ми з друзями зробили все так, як вона хотіла. Вона своєю смертю замінила звичне прощання з загиблими на "пам'ятування" Героїв. Ірина заповіла на її похороні співати 10 українських пісень, щоб люди вивчили ці тексти. Це було величне дійство, коли 3–5 тисяч людей на Майдані Незалежності хором співали українські повстанські пісні. Вона також заповіла запалити ватру, пити чай і співати пісні на Марсовому полі у Львові. У день її похорону прийшло багато людей, і ми годинами звучали на Марсовому кладовищі аж доки сонце не сіло. Таким був її заповіт – нам важливо продовжувати звучати!». [...]

Наприкінці форуму відбулася спільна рефлексія та вшанування Героїв України зі спільноти УКУ, які полягли на нашу свободу і гідність. Олег Романчук, підсумовуючи результати події, сказав: «Українцям потрібна життєствердна дія, святкування життя, ритуали пам'яті, дії, які виходять з наших цінностей. Між нами народжується поняття, що таке культура пам'яті. Це не про таблички. Це – про людей».

СПІЛЬНА РЕФЛЕКСІЯ ЗА УЧАСТІ УЧАСНИКІВ ФОРУМУ

Свобода. Правда. Пісня. Світло. Любов. Мужність. Праця. Стійкість. Спільнота. Надія. Радість. Гідність – дорожні знаки для українців на шляху до ментального здоров'я, утвердження нації, нашої Перемоги!

Джерело: [сайт УКУ](#)

В СІМ'І ВОЛЬНІЙ, НОВІЙ

01.07.2024 р.

Щиро кажучи, я не здивуюся, якщо для когось мій виступ видається надто песимістичним. Я сам просто захоплююся тим духовним піднесенням, яке все ще очевидне в житті України. Проте не можна не бачити й тривожних тенденцій, які можуть дуже негативно вплинути на наше майбутнє. Тому моєму виступу можна дати й інший заголовок, процитувавши Олександра Олеся: *«З журбою радість обнялася»*.

Отож, я говоритиму про категоричний імператив цінностей, тобто знову і знову говоритиму про те, що такими, як ми є сьогодні, ми все ще не зможемо пройти крізь голкове вушко історії. Інакше кажучи – не будемо гідні утвердитись у своїй *«сім'ї вольній, новій»*. Хоча, повторюючи це, я сам собі нагадую римлянина Катона Старшого з його постійним рефреном *«Карфаген має бути зруйнований!»*.

Утім, хтось може сказати: «А чому "має" чи "мусить"?». Хіба народи, які успішніші за нас, є святими? Хіба їхні «карфагени гріховності» менші за наші? Спробую відповісти на ці запитання.

Я усвідомлюю, що, приймаючи якісь рішення у житті, лише одиниці з нас згадують про Десять заповідей Божих. Ми, що шануємо правила дорожнього руху, давно вже перестали сприймати Декалог як правила життєвого руху. І якби хтось увиразнив наш життєвий шлях саме в цьому ключі, то ми вжахнулися б від того, скільки «аварій» та інших «ДТП» ми вчинили. Але споглядати своє життя саме так ми не звикли, а тому й дорікаємо Богові за череду своїх нещасть – і далі живемо за однією-єдиною заповіддю, що її якийсь дотепник вдало сформулював іще в радянський час: *«Взагалі-то не можна, але якщо дуже хочеться, то можна»* [взагалі-то не можна, але якщо дуже хочеться, то можна-Ред «ХГ»].

Проте, живучи так, ми не усвідомлюємо, що ніщо не прив'язує нас так міцно до минулого, як стара система цінностей. Саме тому, зійшовши з Синаю зі скрижалями Завіту, Мойсей і дав біблійному народові нові засади його існування. І саме вони остаточно вирвали цей народ із прив'язаності до країни його рабства.

Однак упродовж 30 років своєї незалежності Україна не надто була успішною у правильному вирішенні дилеми *«цінності супроти інтересів»*. Надто багато людей жило за правилом, що його сформулював інший дотепник часів нелегкого утвердження нашої незалежності – регіонал Михайло Чечетов: *«Ми їх развели как котят»*. Більшість населення країни надавала пріоритет інтересам, а відтак відсовувала цінності вбік.

«Обличчя російсько-української війни», 06.08.2024 р. У Львові митці провели терапевтичний майстер-клас з живопису для українських військових, які проходять лікування у Національному реабілітаційному центрі *Unbroken*. Перед арт-терапією у центрі відкрили виставку українського авангарду, щоб військові змогли переглянути роботи наставників. Надалі роботи і військових, і художників покажуть на виставці в Лондоні, а гроші, отримані від продажу картин, передадуть на потреби Національного реабілітаційного центру. На світлині відкриття виставки проєкту «Ритми українського авангарду» у Національному реабілітаційному центрі *Unbroken*.

Світлина: Анастасія Смоленко / Укрінформ /

Ситуація мінялася на протилежну тільки в часи наших трьох революційних Майданів. І що важливо: саме безоглядне обстоювання цінностей і приносило українцям феноменальну перемогу. Саме на Майданах українці виявляли неймовірну довіру одне до одного (пригадуєте ті моменти, коли кияни віддавали ключі від своїх квартир для відпочинку зовсім незнайомим майданівцям?). Саме на Майданах готовність до самопожертви була безумовною й не залежала від рівня загрози. І саме завдяки цьому українські Майдани перетворювалися на величезні оази любові, солідарності й молитви.

Тому хай цей висновок і буде нашим найголовнішим аргументом: з цінностями не завжди виграєш усі битви – але остаточну перемогу можна здобути лише з ними. Якщо хочете, це досвід мого ув'язнення, у слухності якого я переконаюся все своє життя.

Перші роки війни виявили таку саму закономірність. Що спонукало численних добровольців піти з Майдану прямо на фронт, а всю країну перетворитися на величезний «вулик» волонтерства? Майданний досвід самопожертви. І з ним українці не допустили колапсу держави.

Пригадаймо собі, що переконало Захід посилати в Україну не таксі для Президента, а зброю для опору? Одностайний моральний дух українців. І з ним ми почали підважувати всю дотеперішню геополітичну конструкцію світу, в якій Росія була однією з найголовніших опор.

«Обличчя російсько-української війни», 12.07.2024 р. На початку липня великі сили росіян перейшли у наступ на місто Торецьк та його численні селища-супутники. До переліку населених пунктів, які живуть під посиленними обстрілами, потрапило селище Нью-Йорк, до війни його населення становило близько 11 тисяч осіб. Тепер мирні жителі евакуюються у безпечніші місця, їм допомагають волонтери.

Світлина: Marek M. Berezowski / Anadolu Agency /

Сьогодні в досі консолідоване суспільство почав закрадатися сумнів, а часом і страх. Хтось не був готовий до довгої дистанції – і психологічно вигас. У когось готовність до самопожертви поступила місцем «тверезому» розрахунку рівня небезпеки. Багатьох розчарувала інерційна постава Заходу, який, не даючи Україні програти, все ще не хоче й поразки Росії. Ще інші засумнівалися, чи такою вже консолідованою є Україна, якщо в ній можливі кричущі факти корупції й цілі групи «ждунів». А хтось, може мимовільно, не думаючи, піддається російській підступній пропаганді, розрахованій на розкол нашого суспільства.

**Так, це правда, що війна дала черговий
і надзвичайно важливий сплеск нашого духу.
У її вогні згоряє чималий пласт нашої успадкованої
совковості. Але, на жаль, не весь.**

Тому ми підійшли до дуже відповідального моменту нашої історії. І мені таки сумно, що на нашій території нема гори Синай... Втім є Київські гори, на яких апостол Андрій провістив: *«Тут возсіяє благодать Божя»*. То, може, піднімемось на них?

Світ сьогодні глобалізований, а це значить, що наш героїзм і наші моральні виразки – як на долоні. Їх видно, і рішення наші партнери приймають на основі того, щоби саме потрапляє в їхнє поле зору. Героїзм захисників конвертується у щораз більшу військову, фінансову й моральну підтримку.

Наша внутрішня «хробачливість», навпаки, руйнує довіру до нас і сповільнює чи спиняє підтримку.

«Обличчя російсько-української війни», 08.07.2024 р. Російські окупанти завдали найбільш масованого за кілька останніх місяців ракетного удару по Україні. Було запущено 38 ракет різних типів, 30 з них вдалося збити. Удари були завдані по Києву, Дніпру, Кривому Розі та інших містах. У Києві ракета частково зруйнувала будівлю дитячої лікарні «Охматдит». Удару було завдано і по інших районах Києва. Загалом у столиці України загинула 31 особа, 117 постраждали.

Світлина: Reuters

Так, для прикладу, те, що донедавна сприяло нашому виживанню – а саме *«робити вигляд, а не бути насправді»*, – сьогодні такому виживанню вже шкодить. Все, що рятувало українців, коли вони були під владою чужих держав, як-от дрібне хабарництво, кумівство, *«рятівна»* брехня, *«ти мені, я – тобі»*, старе *«хочеш жити – умей вертеться»* чи новітнє *«ваші проблеми – це ваші проблеми»* – все це сьогодні стає гирями, що тягнуть нас на дно. Кажучи іншими словами, наші *«маленькі»* гріхи активно живлять велику ракову пухлину згаданої *«хробачливості»*.

Ось і стоять у нашому державному саду два дерева – дерево самопожертви і дерево моральної гнилизни. Біля першого все ще багато українців, але їхні ряди таки поріділи. А до другого горнуться ті, яким би лише врятувати себе й свою сім'ю, а про долю країни хай подбає хтось інший.

Тому я й повторюю знову і знову: нам потрібне ще одне піднесення нашого духу, яке запровадить нові правила гри. Потрібна радикальна зміна управлінських моделей, які викликатимуть суспільну довіру і сприятимуть належним соціальним ліфтам. Потрібен високий професіоналізм і моральна стійкість наших еліт, які спілкуються із західними партнерами. Потрібне радикальне преображення українського суспільства, під яким я розумію передусім оздоровлення суспільної моралі. Якщо метафора синайських *«скрижалей»* нам не до вподоби, то берімося за формування нового суспільного договору.

«Обличчя російсько-української війни», 08.07.2024 р. Район дитячої лікарні «Охматдит» у Києві після російського удару.

Світлина: Євген Малолєтка / AP /

Якщо ми не здобудемося на це, то не здивуємося, якщо колись нас змусять прийняти позірний мир, який збереже статус Росії як головного «контролера» східноєвропейського простору, що неминуче означатиме нову війну в найближчому майбутньому. Щоб схилити чашу терезів у наш бік, наш дух і наші спроможності мають стати значно вагомішими.

Але як це зробити? Що ж, вибачте, але тут мені доведеться знову озвучити ті думки, які я висловлюю вже кілька років поспіль.

Про зміну суспільного договору ми говоримо вже давно, і він таки поволі міняється. Під цю пору в країні сформовано чимало успішних інституцій, структур та осередків, які функціонують уже за новими цивілізованими правилами. Проте існують вони у власноруч створених «бульбашках», а тому не стали елементами розгалуженого і впливового каркасу. На якомусь етапі «бульбашки» були неминучими, бо ж треба було якось відгородитися від токсичного оточення. Але тепер така відгородженість також щораз більше стає гальмом. Бо сьогодні замало бути важливими клітинами нового суспільного організму – треба ставати опорним його хребтом. Це і має стати нашим завданням на ті сім років, яких бракує нам до Мойсеевого числа 40.

«Обличчя російсько-української війни», 04.07.2024 р. Міноборони України опублікувало світлини зруйнованого мікрорайону «Канал» у Часовому Яру – місті на Донеччині. Того ж дня офіційний представник оперативного угруповання військ «Хортиця» Назар Волошин заявив, що ЗСУ звідти відступили – мікрорайон зруйнований. Вид на місто з пташиного польоту.

Світлина: Press service of 24 Mechanized brigade

Інше питання – хто це має робити? Втім ставити це питання у країні натхненного волонтерства якось і незручно. Господь коригує розвиток земної цивілізації, діючи здебільшого через людей. Тому люди мають просто усвідомити, що прояви духовної гнилизни і безчестя «вибухають» у нашому суспільстві ще руйнівніше за дрони-камікадзе. Отже, треба знайти рятівні засоби, що можуть знешкодити ці руйнівні «дрони».

Вочевидь вся країна водночас ці засоби не знайде. Всі великі ідеї народжуються в невеликій групі ентузіастів. Точніше, з волі Святого Духа якась людина відчуває осяяння, яке пронизує пільму вагань і зневіри. В цьому осяянні народжується конкретна ідея, яка запалює серця кількох інших відчайдушів і дає їм силу гребти проти течії. Бо кожна велика ідея, як відомо, приходить на світ як ересь; вона суперечить усталеним звичаям. І так, зростаючи духовно у своїй самопожертві, ці відчайдухи стають апостолами нового ціннісного руху.

«Обличчя російсько-української війни», 04.07.2024 р. Фотоальбом сім'ї, що втекла від росіян з Часового Яру.

Світлина: Костянтин Ліберов / Libkos /

Це – механізм, який відтворювався в житті людства чимало разів. Сам Бог підпорядкувався йому, коли послав на самопожертву Свого Сина. Отже, існує велика ймовірність, що так станеться і цього разу. Є тільки одна незручність: я не можу запропонувати вам прийняти разом на цьому зібранні постанову про духовне осяяння. На жаль чи на щастя, його не можна раціонально запланувати рішенням якоїсь політичної чи громадської організації. Кажучи біблійною мовою, воно приходить несподівано, як «зłodій уночі» (1 Сол. 5:2). Тому треба духовно готуватися до цього: «*Чувайте, отже, не знаєте бо ні дня, ні години*» (Мт. 25:13).

Отож уважно стежмо за розвитком подій, не впадаймо у відчай, не улягаймо спокусі ненависництва і простих радикальних рішень, а головне: тримаймо свої духовні антени готовими прийняти сигнали з Неба. І все буде добре – повірте!

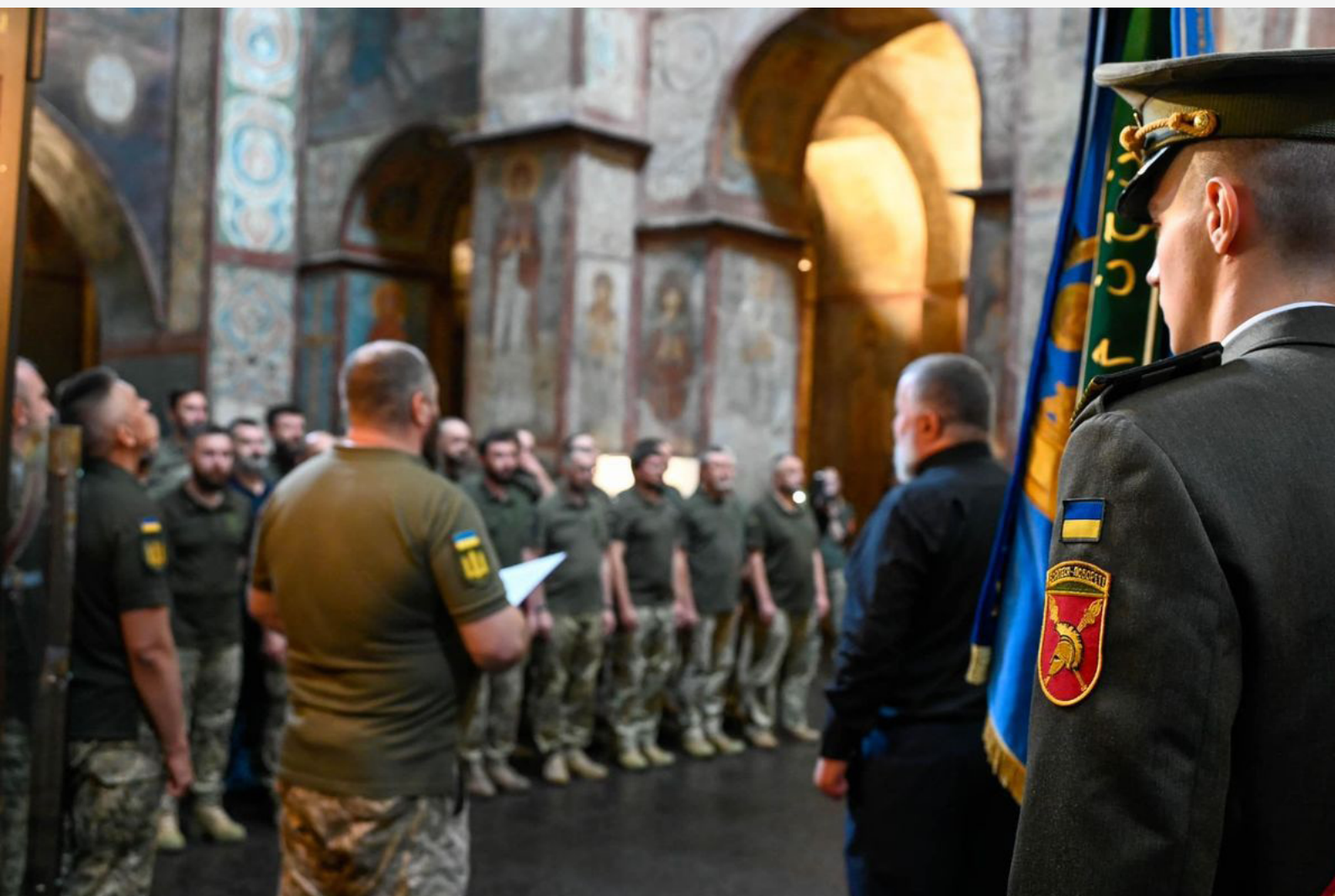
З виступу Мирослава Мариновича на форумі «Колективні стійкість, зцілення та зростання у відповідь на досвід колективної травми», УКУ, 1 липня 2024 року; джерело: [«Збруч»](#); ілюстративні світлини із серії «Обличчя російсько-української війни» від редакції «ХГ»

У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ ВІДБУВСЯ ВЖЕ ШОСТИЙ ВИПУСК ВІЙСЬКОВИХ КАПЕЛАНІВ ЗСУ

05.07.2024 р.

У Софійському соборі 5 липня відбувся вже шостий ритуал випуску військових капеланів. 30 священнослужителів різних конфесій протягом восьми тижнів проходили курс підвищення кваліфікації у Центрі підготовки військових капеланів Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Протягом восьми тижнів навчання зі слухачами ділились досвідом найкращі викладачі, державні діячі, досвідчені військові, представники Церков та релігійних організацій та капелани-волонтери.

На початку урочистостей представники різних релігійних організацій благословили випускників. Серед них був **о. Андрій Зелінський**, заступник керівника Департаменту військового капеланства при Патріаршій курії УГКЦ. Після цього капелани проголосили Кодекс військового капелана та помолились за Україну.

«Я пишаюся нашими капеланами, які віддано служать Богові та Україні, допомагають нашим воїнам зберегти моральну стійкість та духовну силу в умовах війни. Вони – душа українського війська, яка заслуговує на глибоку повагу в суспільстві» – звернувся до випускників ТВО начальника Військового інституту **полковник Анатолій Лойшин**.

Окрім сертифікатів, капелани отримали й відповідну відзнаку – дужку нарукавного знаку «*Бути поруч!*». Бути поруч з підрозділом, командиром, українським військовослужбовцем – місія військового капелана. Тому вже найближчим часом випускники курсу будуть поруч у війську, аби вести за собою та надихати, аби бути духовними наставниками та надійною опорою для українського воїна.

До привітань також долучилися Начальник Служби військового капеланства Збройних Сил України полковник Олексій Терещук.

«Ваша робота надзвичайно важливою, особливо в цей складний час. Ви є прикладом мужності, відданості та служіння іншим. В кодексі військового капелана зазначено про постійне вдосконалення своїх навичок та у цей день хочу вам нагадати про важливість бути поруч, а саме з солдатом, командиром та бути поруч один з одним для того щоб у спільній праці військового капеланства Збройних Сил України пришвидшити нашу Перемогу над російським окупантом», – зазначив у своєму виступі начальник Служби військового капеланства Збройних Сил України полковник Олексій Терещук.

«Наш випуск поєднує у собі зрілу молодість та сивочолу мудрість, щоб бути поруч і служити Богу та українському воїнству» – зазначив у своєму виступі випускник о. Іван Грицюк. Також на завершення урочистостей з музичним вітанням до усіх присутніх виступили випускники шостого курсу.

[Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

«Скажи мені, якою є твоя молитва, і я скажу тобі, яким ти є християнином», – Блаженніший Святослав

06.07.2024 р.

Молитва завжди є індикатором нашого духовного життя. Молитва – це не ритуал, це – певний простір, у якому ми живемо. Святі отці часто називали молитву диханням душі. Щоби визначити, чи людина ще жива, лікар дивиться на серцебиття і дихання. Так само і ми можемо сказати: скажи мені, якою є твоя молитва, і я скажу тобі, яким ти є християнином чи християнкою. Про це в інтерв'ю «Укрінформу» розповів Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав.

Під час розмови він пригадав історію жінки, яка втратила в Бородянці свій дім унаслідок військових дій. «У неї було таке відчуття, що Бог зник з її горизонтів. Це стало кризою віри в тої людини», – розповів Блаженніший Святослав.

За словами Глави УГКЦ, сьогодні з'явилося в нашому словниковому запасі нове слово – резилієнтність. Це – термін із галузі фізики, який означає здатність твердих тіл відновляти свою форму після деформації. «Ми потребуємо сьогодні відновлення сили», – зазначив він.

Блаженніший Святослав наголосив, що «під час важких переживань ми починаємо бігти духовний марафон». «Коли ми біжимо, наше тіло вимагає частішого дихання. Так само під час таких драматичних обставин ми потребуємо більше часу для молитви. Скільки саме – хай кожен собі сам визначає. Головне не втратити цієї молитви», – пояснив Предстоятель УГКЦ.

Департамент інформації УГКЦ; світлина ілюстративна

«БАЖАЄМО ВАМ БУТИ АПОСТОЛОМ ЄДНОСТІ», – Глава УГКЦ до нового Мукачівського єпископа

16.07.2024 р.

16 липня 2024 року в Ужгороді відбулася архиєрейська хіротонія та інтронізація владики Теодора Мацапули, нового правлячого єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії. На Літургії разом із багатьма єпископами УГКЦ співслужив Блаженніший Святослав, який від імені всієї Української Греко-Католицької Церкви привітав нововисвяченого єпископа.

Головним святителем став митрополит Івано-Франківський УГКЦ Володимир Війтишин, співсвятителями – митрополит Пряшівський Йона Максим і дотеперішній адміністратор Мукачівської ГКЄ Ніл Лушак.

«Сьогодні ми стали свідками дивного і глибокого таїнства – Дух Святий помазав і виявив усім нам нового апостола наших днів, ім'я якому "Дар Божий" (Теодор), – сказав Глава УГКЦ наприкінці Літургії, звертаючись до владики Теодора Мацапули. — Дорогий владико, від імені всієї повноти Української Греко-Католицької Церкви вітаємо вас із тим даром, який ви сьогодні приймаєте і роздаєте».

У вітальному слові Блаженніший Святослав наголосив, що святий апостол Павло, коли хотів окреслити серцевину своєї місії, вважав себе апостолом примирення, який благав усіх тих, до кого був посланий, примиритись із Богом, а також він був апостолом єдності Вселенської Христової Церкви, єдності тих людей, яких зробив учнями Христовими.

«Владико, хочемо вам побажати бути апостолом єдності. Ви повинні так багато ран зцілити! А той дар, який ви отримали, якраз і є бальзамом на рани, які сьогодні ворог дуже глибоко наносить на тілі нашого народу. Зцілюйте рани вашої єпархії, будьте батьком, який пригортає всіх, для якого всі є однакові», – сказав Блаженніший Святослав.

«Зичимо вам бути носієм примирення і свідком єдності Христової Церкви, щоб було одно стадо і один пастир. На многая і благая літа!» – побажав Глава УГКЦ.

Нагадаємо, що 8 травня Папа Франциск номінував о. Теодора Мацапулу єпископом-ординарієм Мукачівської греко-католицької єпархії. У понеділок, 15 липня, відбулася Велика вечірня з Чином архиєрейського найменування о. Теодора Мацапули. Відтак у вівторок, 16 липня, – Архиєрейська Божественна Літургія з Чином хіротонії та інтронізації.

Департамент інформації УГКЦ; світлини пресслужби Мукачівської єпархії

ГЛОБАЛЬНА ЦЕРКВА ПОТРЕБУЄ ГЛОБАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, – ректор УКУ на Синоді єпископів УГКЦ

17.07.2024 р.

Ректор УКУ Тарас Добко представив на Синоді Єпископів УГКЦ, на який зібралося 50 єпископів з 35 єпархій та екзархатів УГКЦ з цілого світу, стратегію розвитку Українського католицького університету і прозвітував про перший рік на посаді ректора.

Ректор УКУ Тарас Добко під час виступу на Патріаршому синоді єпископів УГКЦ

На початку виступу Тарас Добко висловив вдячність студентам, випускникам і працівникам УКУ, які наражають своє життя на небезпеку, щоб ми могли жити, діяти і мріяти: *«Понад 100 осіб зі спільноти УКУ захищає нас зі зброєю в руках на фронті. 30 осіб, серед яких 11 випускників, віддали своє життя за нашу гідність і свободу. Вічна їм пам'ять і безмежна вдячність!»*.

Опираючись на душпастирський план УГКЦ, викладений у пастирському листі *«Надія, до якої нас кличе Господь»*, ректор УКУ розповів, як університет долучається до реалізації кожного з напрямів: душпастирське навернення, розбудова мереж сопричастя, дорога зцілення ран і лікування травм, близькість і практична увага до вбогих і маргіналізованих, християнська сім'я – домашня церква, місійність і вихід назустріч світові.

«Перед нами, як і перед кожною інституцією в Україні, сьогодні постають непрості питання: як пом'якшити руйнівний вплив наслідків війни на людей, як збільшити їхню стійкість, звідки брати силу, як посприяти відновленню людей, що слід робити для зцілення ран війни, як підготувати себе й інших до відбудови країни. Робити це складно, тим більше коли бачимо, скільки навколо тривоги. Нашою відповіддю на цю ситуацію має бути надія. Нам також потрібне натхнення від провідників нашої Церкви, добре слово підтримки і заохоти, атмосфера турботи й довіри, яка заряджає енергією та окрилює», – звернувся ректор до учасників Синоду Української Греко-Католицької Церкви.

Ректор висунув ряд пропозицій для співпраці УКУ-УГКЦ на найближчий час.

- Провести Богословський форум УГКЦ навесні 2025 року.
- Папа Франциск проголосив 2025 рік Ювілейним роком. УКУ готовий долучитися до підготовки участі УГКЦ в подіях Ювілейного року. Зокрема, пропонуємо провести разом з Папським Григоріанським університетом спільну наукову конференцію про богослов'я надії, зцілення ран війни і колективну травму.
- УКУ також планує створити міждисциплінарну робочу групу в УКУ, присвячену розробці теми богослов'я надії як християнської відповіді на досвід війни та її наслідків.
- УКУ зацікавлений провести у Ватикані за підтримки Дикастерії культури та освіти виставку сакрального мистецтва з осмисленням досвіду війни, а також планує вже в листопаді цього року проведення виставки-інсталяції «Розпізнавати. Реагувати» до курсу «Safeguarding. Безпека дитини в середовищі Церкви».

Ректор УКУ також наголосив на важливості пропонувати Україну як місце для зустрічі глобальних католицьких організацій та ініціатив у повоєнний період. «Переконали, що повоєнна Україна мала б стати місцем зустрічі глобальних католицьких організацій та ініціатив. Путін намагається прогнати українців з їхньої рідної землі, зробити цю землю безлюдною. Його мета – відсутність українців. Для відновлення країни нам буде потрібна присутність – зокрема, проведення великих католицьких подій».

Тарас Добко також запропонував продовжити створювати масштабні тривалі дослідницькі проекти, які б об'єднали науковців УГКЦ по цілому світу. Прикладом таких великих проектів є програми «Дослідження підпілля УГКЦ», «Київське християнство», «Дослідження особи і спадщини митр. Андрея Шептицького». Університет також розпочав працю над проектами «Богословське і етичне осмислення війни і миру в душі соціального вчення Католицької Церкви», «Ad fontes: переклади й дослідження джерел християнської світової та української традиції і західної цивілізації» та іншими.

«Мені б також дуже хотілося, щоб УКУ став середовищем зібрання "в розсіянні сущих" – точкою гравітації для науково вишколених богословів та церковних істориків, які розійшлися по Україні чи десь по світу, тих, які прагнуть внести свою лепту в наукову діяльність Церкви, але з різних причин нею не займаються. А для цього нам якраз потрібні великі наукові проекти, бо навколо них можна будувати таку мережу науковців», – підсумував ректор.

Проректор УКУ Олег Турій

Людвіга-Максиміліана, у США – стратегічна співпраця з Університетом Нотр-Дам. Маємо надію відновити комунікацію з василіянським Інститутом філософії в Куритибі, Бразилія. Співпрацю з філією УКУ в Аргентині довелося трохи відкласти з огляду на пандемію та війну: «Але тепер цю філію очолює випускник УКУ і є надія на відновлення співпраці. Саме через таке партнерство та структури УГКЦ в інших країнах ми сподіваємося вийти на нові формати нашої присутності в Латинській Америці, яка стає дуже важливою з огляду на сучасні геополітичні обставини», – наголосив Олег Турій.

Відповідаючи на запитання владик про наміри УКУ поширювати діяльність в інших країнах, зокрема в Бразилії та Польщі, ректор погодився, що глобальна Церква потребує глобального університету. Проректор зі стратегічної співпраці **Олег Турій** наголосив, що цього від нас також вимагає пошана до історичної традиції та спадщини попередників. Важливе значення у цьому контексті мало відзначення 60-ліття від заснування УКУ в Римі минулого року та цьогорічні святкування 30-ліття відновлення Львівської богословської академії у Львові.

Важливо, що плани поживлення діяльності та розширення географії присутності УКУ залишаються актуальними: у Польщі – це розбудова Вроцлавського представництва, у Німеччині – спільні проекти з мюнхенським Університетом

Джерело: [сайт УКУ](#); світлини: Департамент інформації УГКЦ

ГЕРОЯМИ СТАЮТЬ ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ, які ЗДАТНІ ПОДОЛАТИ СТРАХ, – історик Олег Турій

Цього року виповнюється 30 років з відновлення Львівської богословської академії, яка в 2002 році була реорганізована в Український католицький університет. Становлення цього навчального закладу в Україні було тривалим і непростим. А першопоштовхом на початку 1990-х років став переїзд до Львова зі США сина українських емігрантів Бориса Гудзяка, для збору свідчень про діяльність УГКЦ в підпіллі. Так було утворено Інститут історії Церкви, який став основою для втілення в життя давньої мрії предстоятелів цієї Церкви – митрополита Андрея Шептицького і патріарха Йосифа Сліпого – про католицький університет на українській землі.

Історична довідка.

У 1928 році митрополит Андрей Шептицький заснував український вищий навчальний заклад – Львівську богословську академію (ЛБА), яку очолив тоді ще о. Йосиф Сліпий. У 1945 році радянська влада ліквідувала ЛБА, митрополита Йосифа ув'язнили і відправили на заслання до Сибіру. Після 18 років таборів, главу УГКЦ вдалось звільнити. Переїхавши до Риму, він у 1963 році заснував там Український католицький університет. Після виходу Церкви з підпілля та здобуття державної незалежності постало питання про розгортання діяльності університету в Україні. Першим кроком на цьому шляху стало створення Інституту історії Церкви (1992) у Львові та дослідження історії Української Греко-Католицької Церкви, що діяла у підпіллі в радянський період. У 1994 році відновила свою діяльність Львівська богословська академія, яка в 2002 році була реорганізована в Український католицький університет.

Про те, як формувався фундамент УКУ, хто творив першу команду однодумців та якою є роль Церкви у творенні університету – розповідає Олег Турій, історик, проректор зі стратегічної співпраці, директор Інституту історії Церкви УКУ.

Олег Турій, історик, директор Інституту історії Церкви, проректор зі стратегічної співпраці УКУ

- **Інститут історії Церкви – осередок, з якого Український католицький університет починав відновлювати свою діяльність у Львові. Як ви прийшли в Інститут? З чого почалася ваша особиста історія під назвою УКУ?**

Олег Турій: З ідеєю створення центру дослідження церковної історії в Україну приїхав американець українського походження, докторант Гарвардського університету Борис Гудзяк. Ще за часів Радянського союзу у 1988 році він у складі першої групи науковців зі США побував за програмою академічного

обміну в Києві. Молодий дослідник вивчав тоді тему Берестейської унії, з якою пов'язана генеза та ідентичність Української Греко-Католицької Церкви. Згодом він цілком перебрався в Україну, до Львова, аби досліджувати діяльність УГКЦ в часи радянських переслідувань та підпілля, залучаючи до співпраці місцевих науковців. З цією метою в 1992 році тут і була зареєстрована незалежна громадська організація «Інститут історії Церкви». Спочатку основним завданням цього проекту було збирання свідчень учасників та очевидців «катакомбної Церкви». Це був справжній феномен, про який тоді мало хто знав. Адже в процесі демократичних змін, що відбувалися тоді в СРСР та загалом у Центрально-Східній Європі виявилось, що в Україні існує організована релігійна спільнота, яка діяла нелегально понад 40 років, була офіційно заборонена радянським режимом, але зуміла вистояти проти репресій, переслідувань і гонінь влади. Церква мала свою ієрархію, активних мирян, до неї потягнулися й ті, хто був віддалений від віри, від свідомого релігійного життя. Але вона не мала своєї зафіксованої історії.

Зрозуміло, що підпільна структура і не могла мати ані власної документації, ані фотографій, ні, тим паче, якихось відео. Були матеріали в таємних фондах радянських архівів, які поступово ставали доступними, але вони показували лише одну сторону – як режим нищив неугодну Церкву. А важливо було також дізнатись як ця релігійна спільнота вистояла, завдяки чому змогла впродовж десятиліть протистояти величезній авторитарній машині Радянського союзу, яка здавалася нездоланною. І ось з цією ідеєю молодий дослідник Борис Гудзяк приїхав в Україну і заснував Інститут історії Церкви у Львові.

Конференція «Християнське мучеництво – свідчення героїв Церкви», 22.04.1999 ЛБА

У той час, на початку 1990-х років, я навчався в аспірантурі Львівського державного університету імені Івана Франка та почав працювати там у новоствореному Інституті історичних досліджень, який очолював теперішній професор УКУ Ярослав Грицак. Моєю темою була діяльність

УГКЦ в ХІХ столітті, а зокрема – її роль у процесі українського національного відродження тієї епохи. Фактично я взявся за це наукове дослідження саме у той час, коли Церква почала виходити з катакомб та для багатьох стала очевидною її пов'язаність із національним рухом та причетність до становлення сучасної української державності. Таким чином наша зустріч і подальша співпраця з Борисом Гудзяком стала, так би мовити, неминучою. Людей, які цікавилися, а, тим паче, професійно займалися історією Церкви загалом, а греко-католицької – зокрема, було дуже мало.

Для нас обох було зрозумілим, що завдання Інституту історії Церкви виходять далеко за межі дослідницького проекту усної історії підпільного періоду. Борис Гудзяк і ще кілька осіб з середовища української діаспори прагнули відродити українську богословську науку та допомогти в розбудові церковної інфраструктури. Об'єктивно ці завдання збігалися з цілями тих, що прагнули демократичних перетворень в Україні і, зокрема, реформування системи вищої освіти. Таким чином заснування ІІЦ стало складовою частиною більшої ідеї – ідеї Українського католицького університету. [...]

Олег Турій представляє видання Інституту історії Церкви

- **УКУ виріс на фундаменті, закладеному митрополитом Андреем Шептицьким, патріархами Йосифом Сліпим, Мирославом-Іваном Любачівським, Любомиром Гузаром. Розкажіть про ці постаті. Як кожен з них доклався до втілення великої мрії – мати Український католицький університет?**

О. Турій: Важливою є кожна з цих особистостей. Але значно важливішою є нитка спадкоємності, яка тягнеться від митрополита Андрея Шептицького до сьогодення. Увесь парадокс (і трагізм) попередньої ситуації полягав у тому, що наприкінці ХІХ столітті на території України було всього 5 університетів, і жодного українського. Так історично склалося,

що в українського народу упродовж віків не було власної держави, яка б дбала про освіту для свого народу, і не так багато було меценатів, які могли б фінансово підтримувати таку справу в тривалій перспективі. Ми знаємо про різноманітні гуртки, читальні, літературні й наукові товариства, які розвивалися у той час – вони були потрібні, але їх було недостатньо і вони не були спроможними задовольнити усі потреби національно-культурного розвитку.

Андрей Шептицький розумів – для того, щоб бути повноцінною нацією, народ мусить мати свій університет. Тому УГКЦ, будучи в Галичині інституцією тогочасного громадянського суспільства, взяла на себе цю місію – розбудови основ майбутньої державності. Велика заслуга митрополита Андрея полягала в тому, що він чітко сформулював, озвучив і намагався реалізувати ідею українського університету. І від австрійської, і від польської влади він вимагав згоди на утворення окремого закладу вищої освіти для українців. Тож завдяки його наполегливості та всупереч зволіканням і прямим заборонам у 1928 році на базі духовної семінарії було засновано Греко-католицьку богословську академію у Львові (ЛБА).

Першим її ректором став о. Йосиф Сліпий, який пізніше згадував, що митрополит мав намір відразу створити університет, але позаяк обставини не дозволяли, то назвали його академією, нав'язуючи до історичної традиції Острозької та Києво-Могилянської академії. Сам Сліпий був талановитим науковцем, одним із найкращих дослідників томістичної філософії, автором однієї з фундаментальних праць про проблему «філіюкве» [латинське формулювання, яке в християнстві означає походження Святого Духа «і (від) Сина» і було додане в латинській Церкві до Нікейського символу віри. – ред.], яка є гостро дискусійною темою в православно-католицькому діалозі (щодо цієї проблематики на його роботи ще й досі покликаються в різних фахових публікаціях). Однак він відклав на бік власну дослідницьку кар'єру та взявся розбудовувати

академію, розвиваючи при богословському закладі такі напрями як археологія, українська мова та література, мистецтвознавство, право та медицина. Львівська богословська академія в період перед Другою світовою війною стала тим підмурівком, на якому пізніше постав омріяний університет.

Переживши воєнні лихоліття, офіційну заборону Церкви та ліквідацію ЛБА радянською владою, відбувши 18 років ув'язнення та сталінських таборів, після свого звільнення у 1963 році митрополит Йосиф Сліпий прибув до Риму. І як Глава приреченої на мовчання Церкви він одним із перших своїх декретів на волі проголосив про заснування вищого навчального закладу у Вічному Місті під назвою «Український католицький університет». Творення цього римського осередку і сама постава його засновника та ісповідника віри є переконливим свідченням того, що ідеї є важливими і можуть реалізовуватися в абсолютно неочікуваних ситуаціях і в несподіваних місцях. Я переконаний, митрополит Шептицький не думав, що Український католицький університет може постати в Римі, і сам патріарх Сліпий, напевне, не передбачав, що так станеться. Він просто мав цю мрію, яку підсилило усвідомлення, що українці, розпорошені війною по всьому світу, потребують осередків, які б дозволили їм зберігати і розвивати свою релігійно-національну традицію. Тому на фасаді історичної будівлі УКУ в Римі можна побачити напис: *«Істина і любов до науки збирає в розсіянні суцях»*.

Блаженніший Любомир Гузар, Джефрі Віллз, владика Борис Гудзяк, Мирослав Маринович

Важливо також, що це усвідомлення передалося далі через наступника патріарха Йосифа Сліпого – Мирослава-Івана Любачівського, який у 1991 році переніс свій осідок з Риму до України і надав мандат на творення університету у Львові вихованцям римського УКУ. А вже Блаженніший Любомир Гузар, будучи найближчим співпрацівником обидвох своїх попередників, у 2002 році благословив перетворення Львівської

богословської академії в Український католицький університет. Мені здається, що наша університетська спільнота повинна чітко усвідомлювати тяглість і силу ідеї, яка долає обставини. Коли є мета та докладаються зусилля для її втілення, то мрія з часом стає реальністю і дає плоди, які ми бачимо сьогодні.

► **Розкажіть про феномен усної історії. Це насправді унікальний метод збереження історичної пам'яті.**

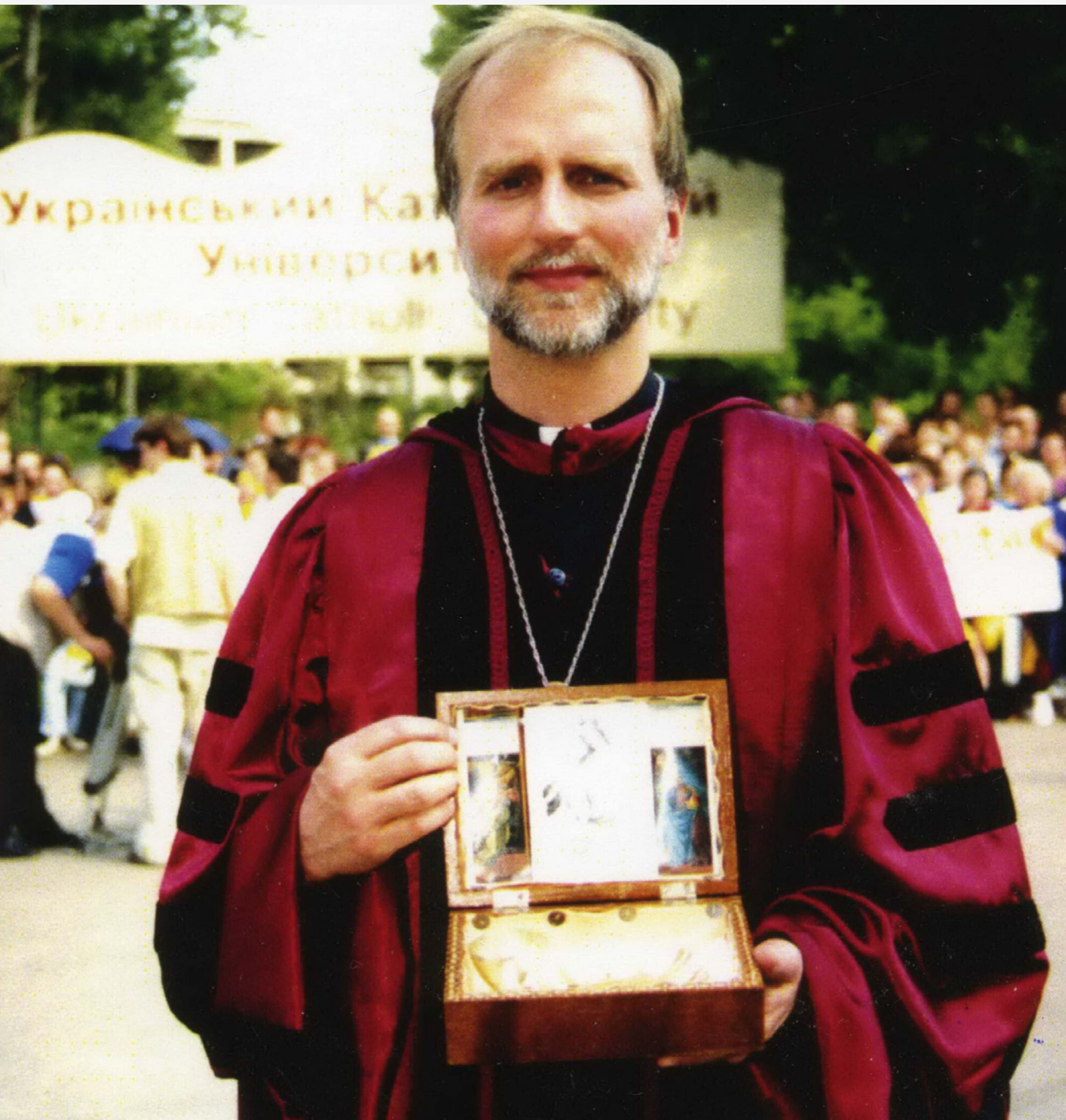
О. Турій: У перші роки діяльності Інституту історії Церкви головним завданням було зібрати якнайбільше життєвих оповідей людей, які пережили переслідування за віру. На сьогоднішній день ми маємо понад 2 тисячі таких інтерв'ю. Багато осіб були вже в поважному віці, мали проблеми зі здоров'ям, і треба було поспішати. Також важливо було зафіксувати автентичні свідчення, поки на них не нашарувалися різні інтерпретації.

Для мене, як для історика, що досліджував ХІХ століття, цей дотик до «живої історії» був чимось цілком новим і несподіваним. Я звик працювати з документальними джерелами, з пресою, читав листування діячів того періоду. Вивчати ХІХ століття – то справжня розкіш для історика, бо є колосальна і розмаїта джерельна база. Ти ніби поринаєш у минуле і маєш нагоду «купатися» в тих джерелах. А історія другої половини ХХ століття в Україні, зокрема діяльність катакомбної Церкви, практично була не зафіксована документально. Залишилися сухі протоколи допитів та судові вироки, а згодом стали доступними й таємні матеріали органів безпеки. І тут раптом у дослідника з'являється можливість поговорити з самими фігурантами кримінальних справ і агентурних розробок, розпитати про особисту долю та почути їхню власну думку. Очевидно, що кожна така розповідь дуже суб'єктивна, звісно, що вона має неточності або й навмисні перекручення чи недомовки (хтось пам'ятає краще, хтось гірше; для когось важливе одне, а для когось щось цілком інше; хтось говорить охоче, а від когось буквально кожне слово доводиться «витягувати»). Але коли ти маєш справу не з одним, а з сотнями інтерв'ю, коли ти можеш порівняти їх з іншими джерелами, то певні факти все таки можна встановити і якусь більш-менш цілісну картину вдається відтворити. Тож для мене це був справді унікальний досвід.

► **Як дослідники шукали очевидців та учасників підпільної Церкви? Як налагоджували контакти з цими людьми?**

О. Турій: Це був шлях, який можна назвати «методом клубочка». Як тепер знаємо, контакти римського осередку УГКЦ з релігійним підпіллям в Україні ніколи не припинялися, хоч і були досить нечисленними та спорадичними. Значно жвавішими вони стали в період так званої «перебудови», коли вдалося налагодити зв'язок з дисидентським середовищем, організувати широкомасштабну акцію висилання релігійної літератури та матеріальної допомоги особам, що потерпіли від радянських репресій. Чи не найбільше про це міг би розповісти о. Іван Дацько, довголітній секретар і помічник обидвох предстоятелів Церкви в екзилі.

У грудні 1989 року, після зустрічі генерального секретаря ЦК КПРС Михаїла Горбачова з папою Іваном Павлом ІІ, УГКЦ вийшла з катакомб, маючи своїх єпископів, священників, монахів і монахинь. Першим завданням було піти до цих людей і дізнатись контакти інших учасників підпілля, яких вони знали особисто. Важливою була роль Бориса Гудзяка, якого також знали і якому довіряли. Він був частиною греко-католицького середовища, хоча діаспорного, але обізнаного та поінформованого у справах раніше забороненої Церкви. Цей факт відкривав не лише серця, а й уста багатьох людей.

Отець Борис Гудзяк з домашнім престолом часів підпілля УГКЦ, який буде подарований Папі Римському Івану Павлу II, 2001 р.

Чесно зізнатись, були перестороги, що багато людей не захочуть говорити. Але, виявилось навпаки – більшість тих, хто роками й десятиліттями змушені були діяти таємно і приховувати своє служіння навіть від найближчих, а не рідко – й постраждати за свою віру та вірність Церкві, хотіли розповісти про свій, іноді – дуже гіркий досвід. Особливо вражало те, що ті, які потерпіли найбільше, не тримали особистої злоби. Іноді здавалося, що вони навіть по-людськи співчують своїм гонителям, усвідомлюючи злочинність цілої системи. Часто в тих інтерв'ю звучала фраза: *«Не дай Боже, щоб це повторилося. Не дай Боже, комусь ще таке пережити!»*. Ці неймовірні люди з вірою зберегли надію на краще і готові були простити навіть своїм ворогам.

► Чи зберігали ви зв'язок зі своїми оповідачами після інтерв'ю?

О. Турій: Для нас було очевидним, що зв'язок з історією підпілля є набагато глибшим і важливішим, ніж самі інтерв'ю. Цей досвід є частиною нашої ідентичності і він може допомогти нам зрозуміти, якими ми маємо бути в нових обставинах. Тому Інститут відразу подбав про те, щоб і надалі підтримувати та плекати контакти з учасниками підпільної Церкви. Для цього в ІІЦ було навіть створено окремий пасторальний відділ, який очолила донька підпільного священника Ірина Коломиєць.

Фактично одразу, як ми почали збирати свідчення, зрозуміли, що не можемо залишити цих людей наодинці. Адже, навіть, після легалізації, у більшості з них не було пенсій, або вона була мізерною, жалюгідною. Інститут шукав можливості, щоб допомогти їм. Невдовзі нам вдалось заручитись підтримкою однієї фундації з Канади (навіть не католицької, а протестантської). Вони вирішили допомагати фінансово, адже були вражені повсякденним героїзмом тих людей в умовах переслідувань, і обставинами, в яких вони опинилися після перемоги над безбожною владою. Згодом подібну допомогу почали час до часу надавати інші закордонні фонди та приватні жертводавці.

10-річчя Інституту історії Церкви

► Які унікальні історії з підпілля вам найбільше запам'яталися – відгукнулися? Хто на вас особисто вплинув найбільше?

О. Турій: При всій драматичності тематики, якою ми займалися, я бачив наскільки важливо вивчати ці історії, які приклади для наслідування можна почерпнути в образі цих людей. Для мене участь у цьому проєкті, окремі свідчення, які закарбувалися в пам'яті, – були формуючими.

Я пригадую собі інтерв'ю з ієромонахом-студитом Григорієм-Германом Будзінським. Свого часу, він був довіреною особою митрополита Андрея Шептицького, брав участь у переговорах з органами радянської влади перед ліквідацією УГКЦ, пізніше не погодився на примусове возз'єднання та відсидів ув'язнення. Але що він зробив, як вийшов на волю? Будучи освіченою й ерудованою людиною, о. Будзінський пішов до бібліотеки, переглянув радянську періодику, опрацював усі ті пропагандистські пасквілі на «унію» та «уніатів» і написав у газету аргументоване спростування.

Звичайно, що його знову заарештували і посадили на черговий термін. Він виходить вже з цього другого ув'язнення і знову робить те саме – пише і спростовує наклепи на Церкву. І от під час інтерв'ю його запитують: «Отче, а чому ви так робили? Невже не боялися?». Звичайно, що ти очікуєш ствердної відповіді, що він був сміливий і не мав страху. А отець каже: «Та, синцю, як не боявся, – боявся! Не боїться тільки дурень... Але, – продовжує після паузи, – який я був гордий, що зміг подолати той страх». Ось це для мене було справжнім відкриттям, ключем до розуміння того, як безборонна людина може вистояти в умовах, коли проти неї потужна система, що старається її зламати.

Страх – природній інстинкт, але дуже важливо мати в собі основу, яка тобі дозволить цей страх переступити і подолати. Фундаментом того, що ми називаємо героїзмом, жертівністю – є наша гідність, бажання не осоромитися у власних очах. А коли ти знаєш, що є хтось, хто завжди з тобою, хто тебе береже, хто не дасть тобі занепасти душу навіть в найгірших обставинах, тоді й з'являється сила вистояти і подолати усі випробування. Це сила віри.

Інше інтерв'ю, яке особливо запам'яталося, – з надзвичайною жінкою, мирянкою, бабусею тепер відомої громадської діячки, сенаторки УКУ Наталії Попович. Вона також називалася Наталія Попович і походила з давньої й знаної в Галичині священничої родини. Крім самої оповіді, яку ми недавно опублікували в збірці «Життєві історії підпільної Церкви» (Львів, 2022) в нашому архіві зберігаються подаровані нею ікони, які пані Наталя вишила у львівській в'язниці, щоб священники, які там перебували, могли належно відправляти богослужіння. Замість голки, якої очевидно не мала, вишивала риб'ячою кісткою, а нитки витягала з радянського прапора!

Так ось, розповідаючи про роки своєї юності, вона згадала про вбивство директора української гімназії у Львові Івана Бабія, у домі якого вона тоді проживала. Замах вчинили її однолітки з підпільного осередку ОУН, до якого сама оповідачка належала, підозрюючи Бабія у співпраці з польською владою. З невимовним болем пані Наталя констатувала той факт, що українці часто ворогують між собою і знищують один одного, замість того, щоб об'єднатися задля спільного добра чи навіть проти спільного ворога. Це інтерв'ю було для мене дуже промовистим. Воно й сьогодні може нам багато чого прояснити. Дуже часто нашим найбільшим ворогом є ми самі, коли творимо ворогів з тих людей, які ними не є і не мали б бути.

► Які уроки ми можемо винести сьогодні з цих історій, що дослідили науковці Інституту історії Церкви?

О. Турій: Насправді, це не є якісь особливі відкриття, а радше – прописні євангельські істини. Інколи наша сила полягає у нашій слабкості. Коли нам здається, що все втрачаємо, але маємо віру – ми можемо перебороти навіть ті труднощі, які здаються нездоланими. Якими б важкими не були наші власні страждання, не можемо дозволити собі озлобитися.

Нам не завжди легко прийняти такі висновки, особливо в контексті теперішньої війни. Розуміємо, що непокаране зло повертається. Людина, що вчинила злочин, має за нього відповідати. Але є і інша сторона – ми не повинні отруїти своє серце ненавистю за будь-яких обставин. Ми повинні думати про майбутню перспективу, яким чином не допустити ще більшого лиха.

Бо закорінена ненависть тільки помножує зло, вона не вирішує проблеми. Це для мене був один із найбільших уроків, який я засвоїв, слухаючи історії з життя підпільної Церкви.

Наступне, що варто розуміти – немає героїв з народження. Героями стають звичайні люди, які мають стержень, що є основою їхнього існування і дозволяє їм долати страх навіть в неймовірно жахливих обставинах. Ось про це варто думати, говорити і осмислювати. Ми зараз маємо ворога, якого у світі вважають грізним і могутнім. І тут бачимо паралелі з підпіллям. Історія Церкви цього періоду нам переконливо свідчить: якщо стояти на боці добра і не будувати свою позицію на ненависті та брехні (тут ми нашого ворога точно не перевершимо!), то рано чи пізно – ми переможемо. І це ще одна важлива сторона цього досвіду – коли відстоюєш правду, ти не програєш.

► **УКУ створено на двох стовпах, які ми називаємо в університеті 2М – мученики і маргіналізовані. Розкажіть, будь ласка, хто такі мученики?**

О. Турій: Насамперед, варто розповісти про тих мучеників, які віддали своє життя за Христа. Наш Інститут історії Церкви долучився до процесу їх беатифікації, адже доказами часто були зібрані нами матеріали й усні свідчення про людей, які загинули (чи то під час наступу, чи то під час відступу радянської армії); чи були ув'язнені і закатовані у тюрмі; чи загинули на засланні десь у Сибіру або Казахстані (від холоду, хвороб і знущання).

У червні 2001 року під час візиту в Україну папа Римський Іван Павло II проголосив «блаженними» 27 осіб. Серед них: єпископи Йосафат Коциловський, Григорій Хомишин, Микита Будка, Миколай Чарнецький, Всеволод Величковський, отець Омелян Ковч, викладачі Богословської академії Микола Конрад та Андрій Іщак, багато інших. Ми продовжуємо працювати в цьому напрямі і збираємо докази про мучеництва греко-католиків – Інститут співпрацює зі спеціально створеною комісією, яка називається «Постуляція у справах канонізації і беатифікації мучеників 20 століття».

Інша категорія тих, що потерпіли за віру – це ті, які жили повсякденним мучеництвом, хто вистояв і вижив у тоталітарній системі, але перейшов через арешти й ув'язнення, фізичне насилля чи моральне приниження. Дуже часто ці люди не мали шансів на освіту, професійну кар'єру. Більшість з них, навіть єпископи підпільної Церкви, працювали збирачами лікарських рослин, санітарами, кочегарами (це була, напевно, найпопулярніша професія серед дисидентів і підпільних священників).

Як ми тепер знаємо з відкритих документів, спецслужби часто використовували членів родини, щоб тиснути на душпастирів та богопосвячених осіб. Тому у підпіллі мусила бути дуже сувора конспірація.

Є такі випадки, коли батько, який був підпільним священником, не знав, що його донька є підпільною монахиною.

Розумілося, що людина може не вистояти перед тортурами та шантажем, спецслужби практикували інфільтрацію (тобто засилання агентів). Тому необхідно було зберігати дискретність. Ми мусимо розуміти, що підпілля – це не якісь супергерої з голівудських бойовиків чи шпигунських романів, а звичайні люди, які часом жили подвійним життям: в радянській системі вони були на маргінесі, а в своєму середовищі – єпископом, ігуменом, священником, монахиною, і виконували своє тихе, непомітне для стороннього ока служіння.

2М були частиною нашої праці в Інституті історії Церкви. Ми відчули пов'язаність цих понять через контакт з людьми, які були і мучениками, і маргіналізованими. І, що дуже важливо, цей досвід спілкування ми намагалися передати наступним поколінням. Владика Борис особливо дбав про це. У Львівській богословській академії від самих початків викладався практичний курс «Жива історія» і кожен студент і семінарист був зобов'язаний в рамках цього курсу взяти інтерв'ю в когось, хто належав до підпільної Церкви. Ця практика залишається чинною на філософсько-богословському факультеті УКУ дотепер. [...]

Випускники Львівської богословської академії

► Після повномасштабного вторгнення Україна, наш народ та зокрема УКУ зіштовхнулись з новими складними викликами, прийняли нову реальність – жити і працювати у часі війни. І нині ми дедалі частіше шукаємо відповіді на складні питання в історії. Що дає нам переосмислення тоталітарного минулого, особливо зараз у час війни? Чому це важливо? Яка роль університету у цьому процесі?

О. Турій: Я на це питання відповім дещо парадоксальним чином – від зворотного. Коли історією починають «займатися» такі люди, як Володимир Путін, від імені якого раптом (незадовго до повномсштабного вторгнення в Україну) почали з'являтися статті на історичну проблематику (і навіть українською мовою), – це чи не найкращий доказ того, що історія важлива. Але не менш важливим є питання: «Для кого і для чого? З якою метою використовують ті чи інші історичні знання?». І саме цей приклад наочно демонструє, як спотворене, фальшиве неправдиве представлення історії служить прикриттям для агресії, для злочинної, геноцидальної діяльності. Ми розуміємо, що цьому всьому ми можемо протиставити тільки одне – правду. І це ще одна євангельська істина: пізнайте правду і правда визволить вас. А ще точніше цю фразу можна було б перекласти, що «*правда зробить вас вільними*». Бо тут не йдеться лише про якісь факти, які ми маємо встановити. Правда – це щось, що лежить в основі людського буття, самого існування людства, і що буде майбутнє. [...]

Джерело: [сайт УКУ](#); інтерв'юер: Леся Владимиренко; світліни: Марія Вараницька, архів УКУ

САРЕПТІ ВИПОВНИЛОСЬ 40 РОКІВ

20.07.2024 р.

У суботу, 20 липня 2024 року, в парафіяльній церкві в Новиці була відслужена подячна Божественна Літургія за 40 років діяльності греко-католицького молодіжного братства «Сарепта».

Подячну Божественну Літургію очолив митрополит Перемишльсько-Варшавський архієпископ Євген Попович, який також виголосив проповідь. Крім духовенства, пов'язаного з діяльністю «Сарепти», разом з митрополитом при престолі стали також три владыки: єпископ Вроцлавсько-Кошалінський Володимир Р. Ющак, єпископ Ольштинсько-Гданський Аркадій Трохановський та вислужений апостольський екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії Петро Крик.

На завершення Божественної Літургії митрополит Євген нагородив о. мітрата Івана Піпку, довголітнього Голову Братства «Сарепта», єпископською грамотою за його великий вклад у діяльність і розвиток спільноти. Слова подяки для нього та його співпрацівників були висловлені також за християнське виховання української молоді у Польщі, розпочавши цю діяльність від важких вісімдесятих років, позначених комуністичним переслідуванням Української Греко-Католицької Церкви.

«Без "Сарепти" Греко-Католицька Церква у Польщі була б, напевно, інакшою, аніж є сьогодні», – зазначили організатори й учасники святкування.

Останнім акцентом суботніх відзначень ювілею був концерт духовної музики у виконанні Романа Гаврана.

Джерело: cerkiew.net.pl; synod.ugcc.ua; світлини: о. Павло Добрянський

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ТАБІР В ЦЕНТРАЛЬНОМУ ДЕКАНАТІ

20.07.2024 р.

Для сорока чотирьох дітей з парафій Кельну, Дюссельдорфа, Бонну та околиць відбувся цілодобовий літній табір. Дітей супроводжували бр. Іван Винник, керівник табору, бр. Назарій Гайовий, Алла Петришин, Соломія Павлик, Маркіян Павлик, Микола Павлик, Вікторія Гаврилова, Люба Окіпна, а також о. Геннадій Аронович, духовник та організатор табору.

Учасники табору застановлялись над власною ідентичністю на прикладі Мойсея та видатних постатей з історії української Церкви та держави, а також над темами дружби, любові до ближнього, покликання та ін.

Основою та джерелом таборування була щоденна Божественна Літургія, яку співом супроводжували діти, а також інші спільні молитви та катехизація. Маленькі парафіяни мали також час для різноманітних розваг та майстерок, на яких вони своїми руками виготовляли окопні свічки для українських захисників, екопакети та малювали на склі.

Цінним моментом став візит на табір кардинала Вьолкі. Архієпископ Кельну впродовж двох годин спілкувався, молився та танцював з дітьми. У своєму слові кардинал висловив чітку позицію на підтримку України, розповів про кроки Церкви в пошуку вирішення гуманітарних проблем та анонсував поїздку до України в серпні цього року.

На завершення табору, під час Літургії, яку очолив о. Микола Павлик, адміністратор парафії в Дюссельдорфі та декан Центрального деканату, також був присутній Інґберт Мює, референт відділу іншомовних душпастирств в Архиепархії Кельн, та о. Тобіас Гопманн, парох місцевої римо-католицької парафії в Ойскірхені і околицях, який є великим другом української громади.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

Владика Богдан Дзюрах: «Вчімося від сотників сьогодення сильної та живої віри, з якої проросте велике дерево надії»

21.07.2024 р.

Важливо, щоб ми дбали про живу віру, таку, яку мав сотник, – про віру, яка керується любов'ю до свого народу, яка бажає порятунку всіх охочих, ближніх і далеких синів та дочок нашого народу. Господь Бог обов'язково нам допоможе, як робив це і дотепер. Бо Він дотепер знаходив віру в нашому народі там, де ніхто не сподівався. Він знаходив віру в силу правди та любові, яку виявляють передусім наші захисники, наші сотники, починаючи від Небесної сотні на Майдані і до сьогодні на східних рубежах.

Про це **сказав** екзарх для українців Німеччини та країн Скандинавії владика Богдан Дзюрах у проповіді в Патріаршому соборі Воскресіння Христового 21 липня, у четверту неділю після Зіслання Святого Духа.

У проповіді архиєрей зауважив, що подія про сотника, описана в Євангелії цієї неділі (Мт. 8, 5–13), є дуже динамічною, цікавою та повчальною для нашого християнського життя, насамперед тому, що саме звернення римського сотника до Христа було революційною подією. Ба більше, це був революційний крок у житті самого сотника. А ще, крім цього, він називає Його «Господи», чим визнає Божественну владу над собою і просить про зцілення слуги, тобто раба, якого міг вважати своєю власністю.

«Сотник керується любов'ю, бо не може дивитися на страждання. Його віра викликала захоплення і здивування навіть в самого Ісуса. Ні в кого в Ізраїлі не знайшов такої віри. Ісус шукає живої віри між своїм народом. Ісус бачив серце і віру сотника, але хотів виявити його віру перед усіма присутніми. Ця віра сотника проявляється передусім в його смиренні», – зазначив проповідник.

Відтак владика Богдан окреслює три чесноти, які, за його словами, звіщає Боже слово і про які маємо дбати у нашому духовному житті: «Це смирення, віра та любов».

Проповідник застеріг сучасну людину перед небезпекою знецінити смиренність. «Правдиве християнське смирення вмiє бачити свою гідність і таланти. Але знає, що всім завдячує тому, хто є наді мною... Любов сотника є всеохопною, ми б сказали сьогодні – інклюзивною, бо він нікого не виключає. Він бачить у слuzі стражденну людину. Він є милосердний. Це ще одна ознака того, кому дана велика влада у народі», – сказав архиєрей.

«Милосердя – це здатність зійти з п'єдесталу, з начальника стати слугою, щоб послужити іншій людині, особливо тій, яка страждає. Так роблять правдиві люди, зокрема сам Христос, коли на Тайній вечері вмив ноги своїм апостолам», – додав він.

«Смирення і милосердна любов беруть свій початок у найголовнішій чесноті – у глибокій, щирій вірі. Ця глибока, жива віра каже людині ставати в правді перед Богом, визнаючи Його владу і авторитет над собою. Це жива і щира віра відкриває наші очі на страждання ближнього і спонукає наші руки до дії, праці, до служінні. По тому пізнається жива віра. Такої віри шукає в нас Христос», – підсумував історію про римського сотника проповідник.

Відтак владика Богдан Дзюрах звернувся до українців, які страждають у страшні часи війни, потребують зцілення душі й тіла, і закликав кожного молитися про сильну та живу віру, з якої для кожного українця повинно прорости дерево надії.

«Подібно як Ісус увійшов у Капернаум, так Він увійшов у долю нашого народу тут, над берегами Дніпра, коли наш народ через хрещення прийняв Його як свою дорогу, правду і життя. Він є між нами. Ніякий ворог не прожене Його з нашого життя і нашої історії. Наша історія вже не раз це довела. Важливо, щоб ми самі не випросили Ісуса зі свого життя, а навпаки, щоб ми в часи неолі ще більше наблизилися до Нього, за прикладом сотника», – додав екзарх для українців Німеччини та країн Скандинавії.

[Департамент інформації УГКЦ](#); [Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

Продовження «Хроніки періоду великої війни» буде...

Автор: Александер Малаховський

ВЛАДИКА БОГДАН У НІДЕРЛАНДАХ ОЧОЛИВ ПОХОРОН ОТЦЯ-РЕДЕМПТОРИСТА

29.07.2024 р.

У понеділок, 29 липня, владика Богдан, апостольський екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії, очолив похоронні богослужіння за отцем Йоганом Меєром, нідерландським єромонахом-редемптористом, який також служив українцям у Нідерландах. Новопереставлений священник належав до редемптористської провінції святого Климента, яка охоплює Північну Німеччину, Фландрію (Бельгія), Нідерланди та Швейцарію.

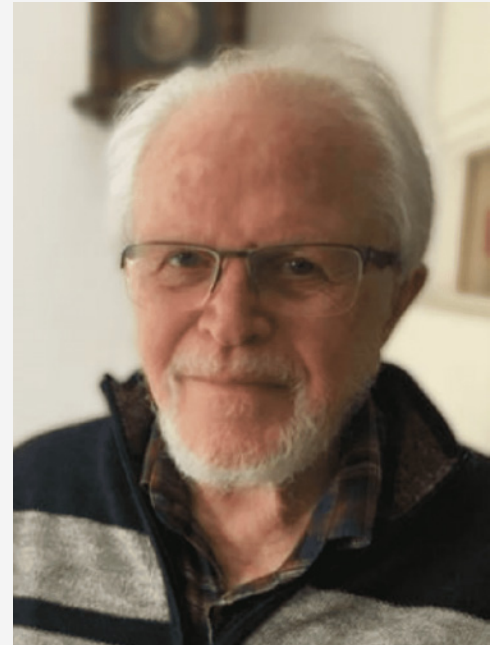
Богослужіння відбулися у бічній каплиці церкви святої Катерини в місті Гертогенбос, де молиться спільнота святого Івана Дамаскина, заснована отцем Йоганом, яка практикує східний обряд. Декретом владика Гліба Лончини від 6 травня 2022 року, спільнота була прийнята до складу Єпархії святого Володимира Великого в Парижі, і отець Йоган опікувався нею, доки дозволяло здоров'я.

Окрім нідерландських священників, з владикою Богданом співслужили українські редемптористи з Бельгії: о. Олег Зимак, настоятель парафії у Брюсселі, та о. Руслан Піх, настоятель парафії в Антверпені. Апостольського адміністратора Єпархії святого Володимира Великого представляв синкел владика Гліба у Бельгії, протоєрей Іван Данчевський.

Довідка:

Отець Йоган Меєр [повне ім'я Johannes Albertus Joseph Meijer] народився 26 березня 1937 року у місті Дімен, поблизу Антверпена. У молодості вступив до Згромадження отців-редемптористів, де 8 вересня 1956 року склав монаші обіти. Священничі свячення отримав 24 квітня 1962 року. Зі студентських років Йоган цікавився візантійською літургією, і його інтереси підтримувала генеральна управа редемптористів у Римі, скеровуючи його на відповідні студії в Канаді, Італії та Греції. Після завершення навчання, отець Йоган викладав східну літургіку на богословському факультеті Тілбурзького університету з 1977 по 1982 рік. Він служив візантійську літургію нідерландською мовою у Тілбурзі та Гертогенбосі, а вивчивши українську, служив літургію також українською мовою в парафії Льєжу.

У 1999 році за його внесок у розвиток візантійської літургії та підтримку Української Греко-Католицької Церкви, отець Йоган отримав почесний титул архимандрита.

Отець Йоган відійшов у вічність 22 липня цього року у своєму домі в місті Тілбург, Нідерланди, після багаторічної боротьби з хворобою Паркінсона. Похований у крипті монастиря редемптористів у селі Віттем, провінція Лімбург, Нідерланди.

Джерело: ukrainische-kirche.eu; ugcc.fr

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München
Inhaber, Herausgeber und Verleger:
Apostolische Exarchie für katholische
Ukrainer in Deutschland und
Skandinavien D-81629 Postfach 86 02 69

Погляди авторів не завжди
відповідають поглядам редакції.
Редакція в потребі скорочує і мовно
виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.
Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur:
Bohdan Pidlisetsky

Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@ukrainische-kirche.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
<https://ukrainische-kirche.eu>
Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto:
Apostolische Exarchie

LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5